

HIEMSTRA & DE VRIES BV
ORGANISATIE-ADVIESBUREAU
T +31 (0)30 252 37 77
www.hiemstraendevries.nl

HIEMSTRA & DE VRIES

Ramstraat 27
3581 HD Utrecht

Tussenrapportage onderzoek minimabeleid Leidschendam-Voorburg

Rekenkamer Leidschendam-Voorburg Rijswijk

Utrecht, 16 mei 2011

Inhoud

Inleiding en toelichting onderzoek en tussenrapportage	3
Achtergrond en aanleiding onderzoek	3
Doelstelling tussenrapportage	3
1 Beschrijving van de doelgroep	4
2 Het minimabeleid van Leidschendam-Voorburg	5
Het doel en de doelgroepen van het minimabeleid	5
Totaal gemeentelijke voorzieningen voor minima	5
Betekenis minimabeleid voor vier concrete voorbeeldhuishoudens	8
3 Consequenties voorgenomen wijzigingen voorjaarsnota	12
Betekenis voorgenomen wijzigingen voor de voorbeeldhuishoudens	13
A Introductie minimabeleid en afbakening onderzoek	16
B Wettelijke kaders en gemeentelijke vrijheden minimabeleid	17
Wettelijke kaders minimabeleid op basis van de Wwb	17
Wettelijke kaders voor kwijtschelding	19
Verwachte veranderingen in het wettelijk kader	20
C Selectie van vier voorbeeldhuishoudens	22
D Landelijke voorzieningen waar minima recht op hebben	23
E Overzicht inkomsten en uitgaven bij huidig beleid	24
F Enquête Nieuwsbrief werk en bijstand	29

Inleiding en toelichting onderzoek en tussenrapportage

Achtergrond en aanleiding onderzoek

Om sociale uitsluiting tegen te gaan en huishoudens te ondersteunen die door bijzondere omstandigheden voor bijzondere noodzakelijke kosten komen te staan voeren gemeenten minimabeleid uit. Ook de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk voeren minimabeleid uit. De rekenkamercommissie van Leidschendam-Voorburg en Rijswijk heeft Hiemstra & De Vries opdracht gegeven onderzoek te doen naar de effecten van de voorgenomen bezuinigingen op het minimabeleid in beide gemeenten. Voor beide gemeenten wordt een aparte rapportage opgesteld. Voorliggende tussenrapportage heeft alleen betrekking op de gemeente Leidschendam-Voorburg.

De rekenkamercommissie heeft de volgende centrale onderzoeksvraag geformuleerd:

Vindt de implementatie van ombuigingen in het minimabeleid in de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk plaats op basis van een duidelijke rol van de raad en op basis van aan de raad beschikbaar gestelde documenten met informatie over het bereik en de effecten van dit beleid?

Om de Raad inzicht te bieden in de effecten van de voorgenomen maatregelen brengt de rekenkamercommissie voorliggende tussenrapportage uit.

De rekenkamercommissie zal de definitieve rapportage van dit onderzoek dit najaar uitbrengen, na de definitieve besluitvorming over de voorjaarsnota.

Doelstelling tussenrapportage

In deze tussenrapportage worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- hoe is het huidige minimabeleid vormgegeven? (hoofdstuk 2)
- wat is het effect van de beoogde (en daadwerkelijke) ombuigingen in het minimabeleid op individuele huishoudens? (hoofdstuk 3)

De vrijheden en mogelijkheden die de gemeente(raad) heeft bij het vormgeven van het minimabeleid komen aan de orde in bijlage B.

Onderdeel van deze rapportage is een digitaal rekenmodel. Dit wordt per mail aan de raadsleden verstrekt. Hiermee kan bekeken worden:

- op welke lokale minimaregelingen verschillende type individuele huishoudens nu (2011) aanspraak kunnen maken;
- wat de consequenties van mogelijke beleidswijzigingen zijn, op het niveau van individueel huishoudens en voor de totale besteding van de gemeente.

1 Beschrijving van de doelgroep

In Leidschendam-Voorburg wordt door middel van een armoedemonitor elke twee jaar onderzoek gedaan naar de minima in de gemeente. Voor een nadere uitwerking van de term minima zie bijlage A. Op basis van de armoedemonitor 2010 (cijfers uit 2009) en informatie van het CBS is hier de doelgroep beschreven.

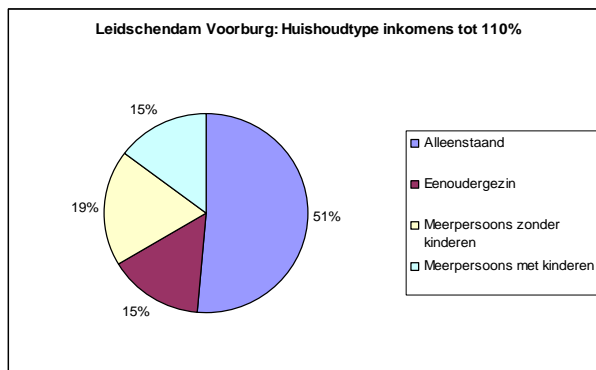
Omvang van de totale doelgroep

In Leidschendam-Voorburg leven ruim 3000 huishoudens van een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Dit is bijna 9% van de totale bevolking. Volgens de armoedemonitor verdienen 560 gezinnen tussen de 110% en 130% van het sociaal minimum. Dit cijfer verschilt sterk van de gegevens van het CBS. Daaruit blijkt dat deze groep minimaal 1300 huishoudens groot is¹. Dit verschil is binnen de context van dit onderzoek niet te verklaren.

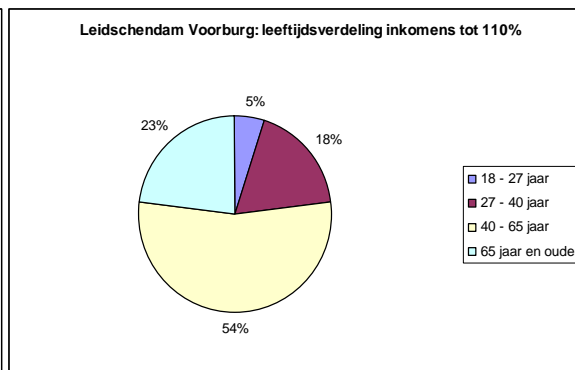
Het aantal minimahuishoudens is in Leidschendam-Voorburg tussen 2007 en 2009 fors toegenomen (toename van 15%). Dit lijkt een direct gevolg van de economische crisis want ook landelijk is deze toename te zien.

Verdeling doelgroep naar type huishoudens en leeftijd

In onderstaande twee figuren is de verdeling naar huishoudtype en de verdeling naar leeftijd onder minimahuishoudens weergegeven:

Figuur 1 verdeling naar huishoudtype

Figuur 2 verdeling naar leeftijdscategorie

¹CBS-Statline, laatste beschikbare gegevens over 2008 op basis van maximale inkomen 125% sociaal minimum

2 Het minimabeleid van Leidschendam-Voorburg

Het doel en de doelgroepen van het minimabeleid

Het minimabeleid is gericht op het "bevorderen van maatschappelijke participatie door het stimuleren van een actieve deelname aan de maatschappelijke activiteiten voor inwoners tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm". Leidschendam-Voorburg werkt daarbij vanuit een doelgroepenbenadering, waarbij het minimabeleid gespecificeerd is uitgewerkt voor de volgende doelgroepen:

- jeugd;
- volwassenen onder de 65 jaar;
- 65+ huishoudens;
- chronisch zieken en gehandicapten.

Totaal gemeentelijke voorzieningen voor minima

Onderstaande tabellen bevatten een overzicht van de voorzieningen waar inwoners met een laag inkomen gebruik van kunnen maken. Een aantal voorzieningen wordt aangeboden door externe partners met subsidie van de gemeente. Deze zijn apart weergegeven.

Voor alle regelingen geldt (tenzij anders aangegeven) dat de maximale vermogensgrens gelijk is aan de vermogensgrens van de Wet werk en bijstand (Wwb): € 5.550 voor alleenstaanden en €11.110 voor meerpersoonshuishoudens. Alle regelingen zijn een gift (en dus geen lening), tenzij anders aangegeven.

Naam regeling	Omschrijving en doelstelling van de regeling	Inkomen- en vermogensgrens	Persoonscriteria	Bedrag en vorm uitkering
Algemene regelingen: voor alle huishoudens				
Ooievaarspas	korting op culturele sportieve en educatieve activiteiten om participatie te bevorderen	130% van het sociaal minimum	geen	<ul style="list-style-type: none"> korting op culturele en sportieve activiteiten waarde ooievaarspas was in 2010 gemiddeld € 44² per persoon
Collectieve ziektekosten verzekering	korting op basis- en aanvullende verzekering (av) en gemeentelijke aanvullende verzekering voor ruimere dekking van zorgkosten (extra dekking)	110% van het sociaal minimum	voor iedereen die bij zorg en zekerheid een aanvullende verzekering heeft (av-top of av-standaard)	<ul style="list-style-type: none"> waarde av-gemeente is ongeveer € 23 per verzekerde per maand kinderen zijn automatisch meeverzekerd
Chronisch zieken en gehandicapten	compensatie voor kosten die chronisch zieken en gehandicapten maken	110% van het sociaal minimum	criteria of iemand chronisch ziek of gehandicapt is zijn vastgelegd ²	<ul style="list-style-type: none"> € 274 per persoon
Kwijtschelding	kwijtschelding voor de riool- en afvalstoffenheffing	100% van het sociaal minimum de vermogensgrens voor kwijtschelding is lager dan Wwb, maar is afhankelijk van de specifieke situatie van het huishouden	er vindt een automatische kwijtschelding plaats als de rechthebbende twee jaar gebruik heeft gemaakt van kwijtschelding en aan de criteria voldoet	<ul style="list-style-type: none"> volledige kwijtschelding van deze belastingen, het kwijtgescholden bedrag wordt met de aanslag verrekend afval: 1-persoonshuishouden: € 244,90. meerpersoonshuishouden: € 296,76 riool: € 100,08 per huishouden
Individuele bijzondere bijstand	vergoeding voor noodzakelijke en onvermijdelijke kosten die niet op een andere manier worden vergoed	110% van het sociaal minimum	verdere criteria zijn: <ul style="list-style-type: none"> kosten zijn noodzakelijk en onvermijdelijk kosten worden nergens anders vergoed (geen voorliggende voorziening) 	<ul style="list-style-type: none"> gift op basis inventarislijst (eigen richtbedragen van de gemeente) er is geen maximum duurzame gebruiksgoederen worden in principe alleen als lening verstrekt
Regelingen voor aanvragers jonger dan 65 jaar				
Langdurigheids toeslag	tegemoetkoming voor mensen die lange tijd tot op 110% van het sociaal minimum moeten leven	110% van het sociaal minimum	<ul style="list-style-type: none"> 21-65 jaar minimaal 3 jaar een laag inkomen geen uitzicht op inkomensverbetering 	<ul style="list-style-type: none"> € 349 voor alleenstaande € 447 voor alleenstaande ouder € 498 voor gehuwden
Schoolkosten basisonderwijs	compensatie voor extra schoolkosten voor kinderen op de basisschool	130% van het sociaal minimum	voor ouders jonger dan 65 met kinderen op de basisschool	<ul style="list-style-type: none"> tot 100% sociaal minimum: maximaal €110 per kind tussen 110% en 130% het sociaal minimum: maximaal €77 per kind op basis van declaratie (nota van kosten)
Schoolkosten voortgezet onderwijs	compensatie voor extra schoolkosten voor kinderen op de middelbare school	130% van het sociaal minimum	voor ouders jonger dan 65 met kinderen op voortgezet onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> tot 100% van het sociaal minimum: maximaal €300 per kind tussen 110% en 130% van het sociaal minimum: maximaal €210 per kind op basis van declaratie (nota van kosten)
Internetkosten	compensatie voor internetkosten voor kinderen	130% van het sociaal minimum	voor ouders jonger dan 65 met kinderen in groep 7/8 van de basisschool en de middelbare school met maximumleeftijd van 18 jaar	<ul style="list-style-type: none"> tot 100% van het sociaal minimum: maximaal €25 per maand per huishouden tussen 110% en 130% van het sociaal minimum: maximaal € 18 per maand per huishouden op basis van declaratie (nota van kosten)
Computer regeling	compensatie voor een computer	130% van het sociaal minimum	voor ouders jonger dan 65 met	<ul style="list-style-type: none"> lening van maximaal €750 per gezin, 1 maal in de 5 jaar

² Deze waarde is de totaal gegeven korting gedeeld door het totaal aantal gebruikers. Voor minimahuishoudens (met kinderen die de pas veel gebruik is een korting mogelijk tot boven de € 800 per jaar

³ Langer dan 1 jaar (een indicatie voor) thuiszorg; een PGB (via AWBZ); een arbeidsongeschiktheidsuitkering; een periodieke WMO-voorziening; een gehandicaptenkaart. Niet in een inrichting verblijvend

Naam regeling	Omschrijving en doelstelling van de regeling	Inkomen- en vermogensgrens	Persoonscriteria	Bedrag en vorm uitkering
			kinderen in groep 7 en 8 van de basisschool en op de middelbare school. Voor de kinderen geldt een maximumleeftijd van 18 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • verstrekt • bij goede terugbetaling wordt €210 kwijtgescholden (gift)
Sport- of culturele activiteiten jeugd	vergoeding van (lidmaatschap)kosten om participatie te bevorderen	130% van het sociaal minimum	voor ouders met kinderen vanaf basisschool tot 18 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • tot 100% van het sociaal minimum: maximaal €100 per kind • tussen 110% en 130% van het sociaal minimum: maximaal €70 per kind
Regelingen voor aanvragers van 65 jaar en ouder				
Categoriale bijzondere bijstand duurzame gebruiksgoederen en abonnementen	ondersteuning voor kosten van bestaan	110% van het sociaal minimum	de regeling geldt voor personen van 65 jaar of ouder	<ul style="list-style-type: none"> • € 530 per huishouden voor duurzame gebruiksgoederen • €170 per huishouden voor abonnementen
Categoriale bijzondere bijstand voor sport- of culturele activiteiten	vergoeding van (lidmaatschap)kosten om participatie te bevorderen	110% van het sociaal minimum	de regeling geldt voor personen van 65 jaar of ouder	<ul style="list-style-type: none"> • €100 per persoon op basis van declaratie (nota van kosten)
Vergoeding voor vrijwilligerswerk	tegemoetkoming in de onkostenvergoeding voor mensen die vrijwilligerswerk doen	110% van het sociaal minimum	<ul style="list-style-type: none"> • de regeling geldt voor personen van 65 jaar of ouder • minimaal 4 uur p/m vrijwilligerswerk doen 	<ul style="list-style-type: none"> • de vergoeding bedraagt maximaal €63,66 per maand (gift)

Tabel 1 voorzieningen minimabeleid vanuit de gemeente

Overige voorzieningen (externe partners) en subsidies

Naam regeling	Omschrijving en doelstelling van de regeling	Inkomen- en vermogensgrens	Persoonscriteria	Bedrag en vorm uitkering
Sociaal Fonds	extra bijdragen voor noodsituaties	minimuminkomen (eigen controle door organisatie)	geen recht op een andere voorziening	de gemeente geeft een subsidie van ruim 10.000 euro. Een gelijk bedrag wordt betaald door de kerk maximaal €500. Hogere bedragen worden uitgekeerd na individuele beoordeling basisscholen kunnen tot maximaal €250 aanvragen voor extra kosten voor kinderen die hulp nodig hebben.
Schuldhelpverlening Plangroep voert deze voorziening uit voor mensen met schulden.	bieden van ondersteuning bij problematische schulden	geen, toets op besteedbaar inkomen		kosten voor de gemeente Leidschendam-Voorburg bedragen €250
Instituut Sociaal Raadslieden/ Formulierenbrigade Deze voorziening wordt uitgevoerd door de gemeente Den Haag	gratis advies en hulp bij juridische vraagstukken en het invullen van formulieren	130% van het sociaal minimum	de regeling geldt voor personen van 65 jaar of ouder	kosten voor de gemeente Leidschendam-Voorburg bedragen €144.000
Stichting Leergeld uitgevoerd door de stichting zelf	ondersteuning voor kinderen in het onderwijs	110% van het sociaal minimum	schoolgaande kinderen van 4-18 jaar	gemeente heeft voor €10.000 bijgedragen aan fietsen voor kinderen vanaf groep 7

Tabel 2 overige voorzieningen en subsidies

HIEMSTRA & DE VRIES

Betekenis minimabeleid voor vier concrete voorbeeldhuishoudens

Hoe bovenstaande voorzieningen vanuit het minimabeleid voor een individueel huishouden uitwerken, hangt af van de individuele kenmerken van het huishouden. De belangrijkste bepalende kenmerken zijn de gezinssamenstelling, de leeftijd en de hoogte van het inkomen. Om dit te illustreren is voor vier voorbeeldhuishoudens uitgewerkt wat het minimabeleid voor hen betekent.

Het betreft de volgende vier voorbeeldhuishoudens:

- alleenstaande onder de 65 jaar
- eenoudergezin (onder de 65 jaar) met een klein kind (3 jaar) en een schoolgaand kind (5 jaar)
- echtpaar (onder de 65 jaar) met twee schoolgaande kinderen (14-16 jaar)
- echtpaar boven de 65 jaar met AOW

In bijlage C is een nadere toelichting op de selectie van deze huishoudens opgenomen.

Cumulatie minimabeleid gemeente voor vier voorbeeldhuishoudens

In onderstaande tabel 3 zijn de totale rechten vanuit het minimabeleid voor vier voorbeeldhuishoudens weergegeven. Om de maximale rechten inzichtelijk te maken is uitgegaan van een inkomen van 100% van het sociaal minimum. De huishoudens hebben 3 jaar dit lage inkomen, een lage huur (€ 350 per maand), geen vermogen en zijn niet chronisch ziek.

De voorzieningen zijn waar mogelijk vertaald in geld (per maand). Uitgangspunt is dat minima alle voorzieningen gebruiken waar ze recht op hebben.

HIEMSTRA & DE VRIES

Gemeentelijke regelingen	Alleenstaand 100%	Eenouder 2 kind 100%	2 volw. 2 kind 100%	Echtpaar AOW 100%
Ooievaarspas	€ 4	€ 11	€ 15	€ 7
Collectieve aanvullende zorgverzekering ⁴	Ja	Ja	Ja	Ja
Chronisch zieken en gehandicapten verborgen kosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	€ 29	€ 33	€ 33	€ 33
Langdurigheidstoeslag	€ 29	€ 37	€ 42	€ 0
Regeling Schoolkosten PO	€ 0	€ 9	€ 0	€ 0
Regeling Schoolkosten VO	€ 0	€ 0	€ 50	€ 0
Regeling internetkosten schoolgaande kinderen	€ 0	€ 0	€ 25	€ 0
Regeling computer schoolgaande kinderen ⁵	Nee	Nee	Ja	Nee
Bijdrage sport/culturele activiteiten jeugd	€ 0	€ 8	€ 17	€ 0
Categoriale bijstand duurzame gebruiksgoederen en abonnementen 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 58
Bijdrage sport/culturele activiteiten 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17
Totaal per maand	€ 62	€ 99	€ 181	€ 115
Totaal per jaar⁶	€ 738	€ 1.186	€ 2.171	€ 1.385

Tabel 3 overzicht rechten uit minimabeleid van de vier voorbeeldhuishoudens

In bovenstaand overzicht is de individuele bijzondere bijstand niet meegenomen, omdat het recht hierop afhankelijk is van een individuele toets op noodzaak van een huishouden. Gemiddeld is aan de bijna 700 huishoudens die in 2010 gebruik maakten van individuele bijzondere bijstand ondersteuning ter waarde van € 25 euro per maand verstrekt.

Het echtpaar boven de 65 met AOW kan, indien zij minimaal vier uur per week vrijwilligerswerk doen, nog een beroep doen op de vergoeding voor vrijwilligerswerk (€ 64 per maand). Dit is ook niet meegenomen in dit overzicht.

Invloed minimabeleid op totale inkomsten en uitgaven van minima

Hoeveel geld een huishouden te besteden heeft, wordt bepaald door de optelsom van inkomsten en 'vaste' uitgaven. Naast de voorzieningen uit het gemeentelijk

⁴ Collectieve aanvullende zorgverzekering: de waarde is ongeveer € 23 per maand per volwassene. Dit is een specifieke verzekering voor minima die niet vrij verkrijgbaar is.

⁵ Computerregeling: Het gaat hier om een lening 1x per 5 jaar, waarvan uiteindelijk een klein deel van wordt kwijtgescholden. We hebben dit niet in geld vertaald.

⁶ Verschillen tussen het maandbedrag x 12 en het jaartotaal ontstaan door afronding van de maandbedragen

HIEMSTRA & DE VRIES

minimabeleid kunnen burgers met een laag inkomen gebruik maken van landelijke inkomensondersteunende voorzieningen. De effecten van gemeentelijk minimabeleid worden dus mede bepaald door de beschikbaarheid van landelijke voorzieningen. In bijlage D zijn deze landelijke voorzieningen verder uitgewerkt.

In tabel 4 (volgende pagina) is weergegeven hoe het minimabeleid het totale inkomen en het vrij besteedbaar inkomen van de vier specifieke huishoudens beïnvloedt. Dit is per huishoudtype uitgewerkt voor een inkomen van 100% van het sociaal minimum en een inkomen van 130% van het sociaal minimum. Bij de uitwerking zijn de voorbeeldbegrotingen uit de Minima Effect Rapportage (MER) van Leidschendam-Voorburg⁷ gebruikt. Bijlage E bevat een toelichting op de gebruikte begrotingen.

Uit tabel 4 blijkt dat het huishouden bestaand uit twee volwassenen, met twee oudere kinderen (met een inkomen op 100% sociaal minimum) zonder gemeentelijk minimabeleid op een negatief vrij besteedbaar inkomen uitkomt. Dit betekent dat niet alle 'vaste' uitgaven gedaan kunnen worden. Ook bij de andere huishoudens is de impact van het gemeentelijk minimabeleid op het vrij besteedbaar inkomen groot. Bij de huishoudens met een inkomen op 130% sociaal minimum is alleen bij het huishouden bestaand uit twee volwassenen en twee oudere kinderen de bijdrage van gemeentelijk minimabeleid aan het vrij besteedbaar inkomen groot.

---

⁷ Minima-effectrapportage gemeente Leidschendam-Voorburg 2010, NIBUD

HIEMSTRA & DE VRIES

100%
sociaal
minimum

130%
sociaal
minimum

Inkomsten en uitgaven	Alleenstaand	Eenouder 2 kind	2 volw. 2 kind	Echtpaar AOW	Alleenstaand	Eenouder 2 kind	2 volw. 2 kind	Echtpaar AOW
INKOMEN	100%	100%	100%	100%	130%	130%	130%	130%
Minimuminkomen	€ 914	€ 1.174	€ 1.304	€ 1.387	€ 1.188	€ 1.526	€ 1.695	€ 1.804
Overige inkomsten landelijk*	€ 200	€ 519	€ 619	€ 271	€ 121	€ 683	€ 471	€ 154
Inkomsten minimabeleid gemeente	€ 62	€ 99	€ 181	€ 115	€ 4	€ 23	€ 86	€ 7
Totale inkomsten	€ 1.176	€ 1.792	€ 2.104	€ 1.773	€ 1.313	€ 2.232	€ 2.252	€ 1.965
VASTE UITGAVEN								
Totale vaste uitgaven**	€ 1.035	€ 1.429	€ 1.958	€ 1.455	€ 1.075	€ 1.415	€ 1.990	€ 1.434
VRIJ BESTEEDBAAR INKOMEN								
Vrij besteedbaar inkomen exclusief minimabeleid Leidschendam-Voorburg	€ 79	€ 264	- € 35	€ 203	€ 234	€ 794	€ 176	€ 524
Vrij besteedbaar inkomen inclusief minimabeleid Leidschendam-Voorburg	€ 141	€ 363	€ 146	€ 318	€ 238	€ 817	€ 262	€ 531
toename totale inkomsten door minimabeleid gemeente ***	6%	6%	9%	7%	0%	1%	4%	0%
toename vrij besteedbaar inkomen door minimabeleid gemeente ****	78%	37%	absolute toename € 181***	57%	2%	3%	49%	1%

Tabel 4 totale inkomsten en uitgaven van minima bij het huidige beleid voor de vier type huishoudens

*dit betreft onder meer kinderbijslag, zorgtoeslag en tegemoetkoming schoolkosten;

** deze uitgaven is inclusief korting via de Collectieve aanvullende verzekering. Zonder deze korting zou dit bedrag iets hoger zijn.

*** bij deze berekening is het bedrag dat de huishoudens per maand beschikbaar hebben als 100% beschouwd en is berekend hoeveel extra ruimte zij krijgen dankzij het minimabeleid van Leidschendam-Voorburg.

**** omdat het vrij besteedbaar inkomen zonder minimabeleid negatief is, is hier geen duidelijk percentage aan te verbinden.

3 Consequenties voorgenomen wijzigingen voorjaarsnota

Het college heeft in de voorjaarsnota een aantal ombuigingen aangekondigd in het minimabeleid van de gemeente. Hieronder zijn de voorgenomen maatregelen weergegeven. Per regeling zijn de daarmee te realiseren besparing en de consequentie voor de totale doelgroep weergegeven.

Voorgenomen maatregel	Besparing	Consequenties voor de doelgroep
wijzigingen in voorzieningen voor minima		
De voorzieningen uit het minimabeleid worden uitsluitend nog verstrekt aan mensen met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Voor de volgende voorzieningen is deze grens nu 130%: <ul style="list-style-type: none"> • Ooievaarspas • Schoolkosten Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs • Sport- of culturele activiteiten • Computerregelingen (deze verdwijnen helemaal, zie hieronder). 	Ooievaarspas: structurele besparing van ongeveer € 45.000 programmakosten ⁸ en € 7.900 uitvoeringskosten Overige voorzieningen: totale besparing van in totaal €8.200 (programmakosten en uitvoeringskosten).	Aantal gebruikers in 2010 met een inkomen tussen 110% en 130% sociaal minimum: <ul style="list-style-type: none"> • Ooievaarspas: 1020 • Schoolkostenregelingen: 14 • Sport- of culturele activiteiten: 11
De regeling internetkosten en de computerregeling worden afgeschaft.	Structurele besparing op basis van de besteding in 2010 is € 42.000 voor de internetregeling en € 27.000 voor de computerregeling ⁹ .	De regeling internetkosten werd in 2010 gebruikt door 300 huishoudens. De computerregeling werd gebruikt door 39 huishoudens.
Langdurigheidstoelage wordt uitsluitend nog toegekend aan mensen die langer dan vijf jaar een laag inkomen hebben. Dit is nu drie jaar.	Structurele besparing van €99.000 vanaf 2012 (programmakosten en uitvoeringskosten).	In 2010 waren er ongeveer 180 huishoudens met 3 of 4 jaar een laag inkomen die gebruik maakten van de langdurigheidstoelage. Deze zullen geen langdurigheidstoelage meer krijgen.
Ondersteuning en voorlichting voor minima		
De sociaal raadslieden en de formulierenbrigade verdwijnen.	€139.000 structureel vanaf 2012 voor het beëindigen van de sociaal raadslieden. €5.000 structureel vanaf 2012 voor het beëindigen van de formulierenbrigade.	Het college geeft aan dat mensen zich voor juridische ondersteuning kunnen wenden tot het Juridisch loket. Voor ondersteuning bij het invullen van formulieren moeten zij waar mogelijk naar andere organisaties.
De gemeentelijke bijdrage aan het Sociaal Fonds wordt gekort.	€5.000 structureel vanaf 2012.	De bijdrage van de gemeente wordt gehalveerd (deze was ruim €10.000). Het is onduidelijk wat de kerken met

⁸ Op basis van waarde €44 per pas. Deze besparing is in de voorjaarsnota niet meegenomen, omdat de huidige besteding deels wordt onttrokken aan de reserve

⁹ In de voorjaarsnota is een lagere besparing aangegeven van €8.300 in 2013, oplopend tot €25.000 in 2015. Wij hebben niet kunnen achterhalen hoe dit verschil is ontstaan.

HIEMSTRA & DE VRIES

Voorgenomen maatregel	Besparing	Consequenties voor de doelgroep
De voorlichting over het minimabeleid zal alleen nog maar digitaal plaatsvinden. Er worden geen printuitgaven meer gedaan.	€5.600 in 2011, oplopend tot €13.800 structureel vanaf 2012.	hun bijdrage zullen doen. Uit een interne enquête ¹⁰ naar het gebruik van de Nieuwsbrief werk en bijstand blijkt dat deze door de doelgroep zeer goed gelezen wordt en nuttig wordt bevonden. Minder dan 25% van de respondenten wil de nieuwsbrief digitaal ontvangen.
Overige maatregelen		
Minder vaak onderzoek naar de doelgroep van het minimabeleid en de effecten van beleid op deze groep (eens in de vier jaar i.p.v. eens in de twee jaar).	Eenmalig €36.700 in 2012.	Dit heeft in principe geen directe invloed op de minima.
Samengaan in één regionale uitvoeringsorganisatie met de gemeentes Wassenaar en Voorschoten. Hiermee worden besparingen gerealiseerd op de uitvoeringskosten.	€234.000 structureel vanaf 2012.	Dit heeft in principe geen directe invloed op de minima. (Het beleid van Leidschendam-Voorburg is in principe leidend in deze fusie.

Tabel 5 Voorgenomen ombuigingsmaatregelen uit de voorjaarsnota

Betekenis voorgenomen wijzigingen voor de voorbeeldhuishoudens

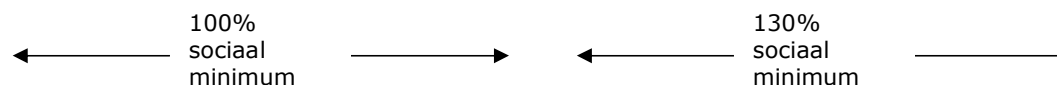
Als bovenstaande wijzigingen worden doorgevoerd, betekent dit het volgende voor de inkomsten uit minimabeleid van de vier voorbeeldhuishoudens

- bij een inkomen tot 110% sociaal minimum:
  - alleenstaande en eenoudergezin met 2 jonge kinderen: langdurigheidstoelage valt weg (deze gaat van 3 naar 5 jaar). Dit betekent per maand respectievelijk € 29 en € 34 minder inkomen uit minimabeleid.
  - 2 volwassenen met 2 oudere kinderen: langdurigheidstoelage (3 naar 5 jaar) en bijdrage internetkosten vallen weg. Dit betekent per maand 67 euro minder inkomen uit minimabeleid.
  - voor het echtpaar van boven de 65 verandert er niets.
- bij een inkomen tussen 110% en 130% sociaal minimum: alle regelingen voor inkomens boven de 110% sociaal minimum verdwijnen.

In tabel 6 is weergegeven wat de consequentie zijn van bovenstaande maatregelen voor het totale (besteedbaar) inkomen van de voorbeeldhuishoudens. Het huidige en het toekomstige inkomen is met elkaar vergeleken. Het vrij besteedbaar inkomen in de toekomstige situatie is uitgewerkt op basis van de huidige inkomsten en uitgaven, zoals ook weergegeven in tabel 4 in hoofdstuk 2. Alleen het minimabeleid is aangepast. Er is dus geen rekening gehouden met de toekomstige ontwikkeling van bijvoorbeeld bijstandinkomen, landelijke voorzieningen en kosten, omdat deze op dit moment nog niet concreet zijn.

¹⁰ zie bijlage F: Enquête Nieuwsbrief werk en bijstand

HIEMSTRA & DE VRIES

Inkomsten en uitgaven	Alleenstaand 100%	Eenouder 2 kind 100%	2 volw. 2 kind 100%	Echtpaar AOW 100%	Alleenstaand 130%	Eenouder 2 kind 130%	2 volw. 2 kind 130%	Echtpaar AOW 130%
Inkomsten minimabeleid Leidschendam-Voorburg NU	€ 62	€ 99	€ 181	€ 115	€ 4	€ 23	€ 86	€ 7
Inkomsten minimabeleid Leidschendam-Voorburg TOEKOMST	€ 32	€ 65	€ 114	€ 115	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Afname inkomsten minimabeleid door voorgenomen maatregelen	-47%	-34%	-37%	0%	-100%	-100%	-100%	-100%
Vrij besteedbaar inkomen inclusief minimabeleid Leidschendam- Voorburg NU	€ 141	€ 363	€ 146	€ 318	€ 238	€ 817	€ 262	€ 531
Vrij besteedbaar inkomen inclusief minimabeleid Leidschendam- Voorburg TOEKOMST	€ 112	€ 329	€ 79	€ 203	€ 234	€ 794	€ 176	€ 524
Afname vrij besteedbaar inkomen door voorgenomen maatregelen	-21%	-9%	-46%	-36%	-2%	-3%	-33%	-1%

Tabel 6 Effecten van voorgenomen ombuigingsmaatregelen uit de voorjaarsnota

HIEMSTRA & DE VRIES

Uit tabel 6 blijkt dat de inkomsten uit minimabeleid procentueel het meest afnemen bij de alleenstaande met een inkomen op 100% van het sociaal minimum (naast de huishoudens met een inkomen op 130% sociaal minimum waarvoor al het minimabeleid wegvalt).

Voor het huishouden van 2 volwassenen en 2 oudere kinderen neemt het vrij besteedbaar inkomen procentueel het meest af (46% op 100% sociaal minimum, 33% op 130% sociaal minimum). Uitgedrukt in geld (absoluut) neemt het vrij besteedbaar inkomen het meest af bij het huishouden bestaand uit twee volwassenen en twee oudere kinderen (€ 67 bij 100% sociaal minimum en € 86 bij 130% sociaal minimum).

Voor het eenoudergezin op 100% sociaal minimum en voor de andere gezinnen op 130% sociaal minimum zijn de financiële consequenties beperkt.

A Introductie minimabeleid en afbakening onderzoek

In de uitwerking van dit onderzoek is de term minimabeleid gehanteerd voor alle voorzieningen waar inwoners aanspraak op kunnen maken op grond van een laag inkomen. De definitie van 'laag inkomen', wordt uitgedrukt in een percentage van het sociaal minimum. Het sociaal minimum is het bedrag dat een huishouden, volgens het Rijk, ten minste nodig heeft om in het levensonderhoud te kunnen voorzien. Voor het minimabeleid in Leidschendam-Voorburg komen alle inwoners van 18 jaar en ouder in aanmerking die een netto maandinkomen hebben dat lager is dan 110% van het sociaal minimum. Een aantal regelingen is ook beschikbaar voor inwoners met een inkomen tot maximaal 130% van het sociaal minimum.

Het sociaal minimum is afgeleid van het minimumloon en is ongeveer even hoog als een uitkering volgens de Wwb. De precieze hoogte van het sociaal minimum hangt af van de gezinssamenstelling (voor een echtpaar is het bijvoorbeeld hoger dan voor een alleenstaande). Voor een alleenstaande is dit bijvoorbeeld € 920 per maand, voor een gezin (gehuwd of samenwonend) is dit € 1314.

Regelingen specifiek bedoeld voor mensen met een laag *besteedbaar* inkomen (inkomen min vaste lasten) maken ook onderdeel uit van het minimabeleid van de gemeente. Schuldhulpverlening is hiervan een voorbeeld. Deze regelingen zijn weergegeven, maar de beleidsvrijheid ten aanzien van deze regeling(en) en de effecten voor individuele minima zijn niet uitgewerkt. Dit omdat de beleidskaders heel anders zijn dan die van het overige minimabeleid, en omdat de effecten (van wijzigingen) voor individuele minima moeilijk inzichtelijk te maken zijn.

Minimabeleid staat niet op zichzelf, maar is ondersteunend en aanvullend aan andere terreinen zoals jeugdbeleid, (re)integratiebeleid en het beleid in het kader van de Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO). Vanuit deze beleidsterreinen worden voorzieningen aangeboden waar minima gebruik van kunnen maken en zijn er kruisverbanden tussen deze onderwerpen. Deze beleidsvelden vallen buiten de reikwijdte van dit onderzoek. Het is echter in de besluitvorming over eventuele aanpassingen van het minimabeleid wel van belang om de bredere consequenties te overzien.

B Wettelijke kaders en gemeentelijke vrijheden minimabeleid

In deze bijlage is de eerste onderzoeksvraag uitgewerkt: *Welke vrijheden en mogelijkheden heeft de gemeente(raad) bij het vormgeven van het minimabeleid?*

Er is een onderscheid gemaakt tussen twee wetten: de Wet werk en bijstand (Wwb) en de Invorderingswet.

Wettelijke kaders minimabeleid op basis van de Wwb

Verplichtingen en beperkingen gemeenten op basis van de Wet werk en bijstand

De Wwb vormt het belangrijkste kader voor het gemeentelijk minimabeleid. In de Wwb zijn de kaders voor de algemene en bijzondere bijstand vastgelegd. Uitgangspunt van de Wwb is dat het Rijk verantwoordelijk is voor het generieke inkomensbeleid en dat gemeenten maatwerk leveren om in unieke gevallen ondersteuning te bieden.

Op basis van de Wwb heeft de gemeente twee verplichtingen:

- Gemeenten zijn op basis van de Wwb verplicht personen met bijzondere bijstand te ondersteunen die "in zodanige omstandigheden verkeren of dreigen te geraken dat zij niet over de middelen beschikken om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien". Bijzondere bijstand is een eenmalige uitkering voor specifieke noodzakelijke kosten die niet van het inkomen betaald kunnen worden. De bijstand is nooit hoger dan de kosten waarvoor bijzondere bijstand wordt aangevraagd¹¹.
- Gemeenten zijn op basis van de Wwb verplicht bijstand te verstrekken in de vorm van een *langdurigheidtoeslag* aan mensen die langdurig een laag inkomen hebben en geen zicht hebben op inkomensverbetering (door middel van betaald werk). De gemeenteraad mag zelf de hoogte van de langdurigheidstoeslag bepalen en zelf de begrippen 'langdurig' en 'laag inkomen' invullen.

---

¹¹ Vaak geldt een maximumvergoeding op basis van een richtprijs. Hiervoor wordt vaak de NIBUD-prijsengids voor de bijzondere bijstand gehanteerd. Hierin is bijvoorbeeld opgenomen dat een winterjas gemiddeld € 50 kost. Bijzondere bijstand kan ook in de vorm van goederen of diensten (bijstand in natura) of in de vorm van een lening (leenbijstand) worden verstrekt

HIEMSTRA & DE VRIES

De Wwb stelt ook een aantal beperkingen:

- De gemeente mag alleen bijzondere bijstand verlenen zolang voor de kosten geen zogenaamde *voorliggende voorziening* bestaat¹². De bijzondere bijstand is bedoeld als vangnet voor unieke gevallen die niet door andere voorziening geholpen kunnen worden. Op grond van zeer dringende redenen mogen gemeenten van deze beperking afwijken.
- De gemeente mag in principe geen categoriale (ongericht, voor grote groepen toegankelijk) inkomensondersteunende voorzieningen aanbieden. Anders omschreven: gemeenten mogen aan huishoudens geen bedrag toekennen alleen omdat ze een laag inkomen hebben. Dit omdat categoriale inkomensondersteuning bijdraagt aan de armoedeval en daardoor de uitstroom naar onder meer werk in de weg staat. Een armoedeval ontstaat als mensen door (gemeentelijke) minimavoorzieningen netto meer overhouden dan mensen met een hoger inkomen (boven de grenzen van het minimabeleid). Van deze beperking mag de gemeente niet afwijken. Wel zijn er een aantal doelgroepen uitgesloten van deze beperking. Deze zijn in de volgende paragraaf toegelicht.
- De gemeente mag geen langdurigheidstoeslag verstrekken aan personen jonger dan 21 jaar en ouder dan 65 jaar.

Gemeentelijke vrijheden om minimabeleid vorm te geven op basis van de Wwb

Binnen de grenzen van de Wwb heeft de gemeente een aantal vrijheden om minimabeleid vorm te geven. Onderstaand zijn de belangrijkste twee vrijheden en de mogelijke invulling daarvan weergegeven:

Bepalen van de doelgroep: aan wie stelt de gemeente welke minimavoorzieningen beschikbaar. Zoals aangegeven mag een gemeente in principe geen categoriale inkomensondersteunende voorzieningen aanbieden. Voor een beperkt aantal doelgroepen is in de Wwb hierop een uitzondering gemaakt. Aan de volgende doelgroepen mag de gemeente wel categoriale ondersteuning bieden¹³:

- personen van 65 jaar of ouder;
- chronisch zieken of gehandicapten;
- huishoudens met kinderen die onderwijs of een beroepsopleiding volgen, als de regeling gericht is op kosten voor maatschappelijke participatie, zoals schoolkosten, contributie voor sportverenigingen en kosten voor theaterbezoek.

Aan andere personen mag de gemeente categoriale regelingen beschikbaar stellen als deze nadrukkelijk gericht zijn op het bevorderen van maatschappelijke

---

¹² Dit zijn voorziening buiten de Wwb, zoals voorzieningen waar vanuit de Zorgverzekeringswet (ZVW), de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) of de Wet Maatschappelijk Ondersteuning (WMO) een aanspraak op kan worden gedaan.

¹³ De gemeente mag aan deze groepen alleen categoriale ondersteuning bieden als er geen sprake is van ongerichte inkomenssuppletie. Dit betekent dat het aannemelijk moet zijn dat de groep die de categoriale verstrekking krijgt de daarmee te dekken kosten maakt.

HIEMSTRA & DE VRIES

participatie, en de gemeente hiermee binnen de grenzen van de Wwb blijft en dus geen inkomenspolitiek bedrijft. Dit type regelingen is daarom in principe altijd op basis van een kortings- of declaratieregeling (minima mogen niet 'zomaar' geld krijgen). Een voorbeeld hiervan is de Ooievaarspas. Daarnaast biedt de Wwb gemeenten de mogelijkheid tot het aanbieden van een gratis (aanvullende) collectieve ziektekostenverzekering aan de totale doelgroep.

Gemeenten zijn daarbij voor alle voorzieningen in principe vrij om de voorziening breder of smaller beschikbaar te maken. De gemeente is bijvoorbeeld vrij om per voorziening de inkomensgrens (wat is 'een laag inkomen') te bepalen en de gemeente is bij de langdurigheidstoeslag vrij in het bepalen van de referperiode (hoeveel jaar is 'langdurig laag inkomen').

Bepalen van de invulling van de regelingen: wat stelt de gemeente beschikbaar en tot welke waarde. Gemeenten zijn ook gedeeltelijk vrij om de hoogte en vorm van de te verlenen bijstand te bepalen (zolang hiermee geen inkomenspolitiek wordt bedreven). Dit betekent dat de gemeente zelf de precieze hoogte van de individuele uitkeringen kan bepalen en zelf kan bepalen of dit een gift is of een lening.

Wettelijke kaders voor kwijtschelding

Het tweede wettelijke kader is de Invorderingswet 1990 en de daarbij horende uitvoeringsregelingen. Hierin is vastgelegd hoe landelijke en lokale belastingen (gemeenten, maar ook waterschappen) belasting moeten en mogen heffen. Op grond van de Gemeentewet (artikel 255) is deze ook van toepassing voor (kwijtschelding van) gemeentelijke belastingen.

Op basis van deze wet is de gemeente niet verplicht om kwijtschelding te verlenen. Gemeenten kunnen zelf bepalen of en zo ja welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingbeleid vallen, en of ze gehele of gedeeltelijke kwijtschelding mogelijk maken. Wel is vastgelegd hoe gemeenten moeten vaststellen of kwijtschelding kan worden verleend. Ook hierbij is het Rijksuitgangspunt dat inkomensbeleid een zaak is van het Rijk. Voor kwijtschelding komen daarom alleen personen in aanmerking die door het ontbreken van (voldoende) vermogen en betalingscapaciteit geen middelen hebben om een belastingaanslag te betalen.

Voor de berekening van (onvoldoende) betalingscapaciteit mag de gemeente een percentage hanteren dat ligt tussen de 90% en 100% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat een inwoner met een inkomen tot 100% van de bijstandsnorm kan worden aangemerkt als iemand met onvoldoende betalingscapaciteit. Verreweg de meeste gemeenten en het grootste deel van de waterschappen maken hiervan gebruik en stellen de kosten van bestaan vast op 100%. Voor het berekenen van de vermogensgrens zijn in de Invorderingswet vaste regels opgenomen waar de gemeente niet van mag afwijken. De berekening van de vermogensgrens is afhankelijk van verschillende individuele factoren, maar bedraagt ongeveer

HIEMSTRA & DE VRIES

€2.269. Onder vermogen wordt bijvoorbeeld ook overwaarde op het huis en een inboedel of auto duurder dan €2.269 euro gerekend.

Verwachte veranderingen in het wettelijk kader

Bij de beschrijving van de veranderingen in het wettelijk kader is uitgegaan van de uitgewerkte of al voorgenomen besluiten. Eventuele aankondigingen van wijzigingen of maatregelen zoals bijvoorbeeld in het regeerakkoord zijn opgenomen zijn dus niet allemaal verwerkt. Hierbij is namelijk vaak niet duidelijk hoe de regeling er exact uit gaat zien en wanneer dit in zal gaan.

De ministerraad heeft op voorstel van staatsecretaris De Krom van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ingestemd met aanscherping van de Wwb. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de afspraken uit het regeer- en gedoogakkoord. Dit is in twee wetsvoorstellen uitgewerkt. De tekst van de wetsvoorstellen en van het advies van de Raad van State worden openbaar bij indiening bij de Tweede Kamer (datum onbekend). Of deze wijzigingen doorgaan, hoe deze wijzigingen er precies uit komen te zien en wanneer deze zullen plaatsvinden is nog onzeker.

Hieronder zijn de wijzigingen weergegeven die direct consequenties hebben voor de beleidsvrijheid van gemeenten om minimabeleid te voeren.

Scherpere inkomensnorm voor gezinsbijstand

Uitgangspunt van het kabinet is dat bijstand het laatste vangnet is en dat iedereen zelf zoveel mogelijk in zijn inkomen voorziet. Wanneer dat echt niet kan, is er bijstand mogelijk die aanvult tot het sociaal minimum. De bijstand voor gezinnen wordt aangepast. Zowel de ouders als inwonende meerderjarige kinderen moeten er alles aan doen om een baan te vinden. Ouders en inwonende kinderen moeten straks gezamenlijk één uitkering aanvragen. Er wordt dan niet meer alleen gekeken naar de inkomsten van de ouders onderling, maar ook naar die van inwonende kinderen. Het totale huishoudinkomen dus.

Het is nog onbekend of gemeenten ook in hun minimabeleid (bijzondere bijstand) deze aangescherpte inkomensnorm moeten gaan hanteren. Als dit gebeurt, betekent dit dat de doelgroep die in aanmerking komt voor minimabeleid zal krimpen.

Normering inkomensgrens gemeentelijk minimabeleid

In veel gemeenten is een deel van het minimabeleid beschikbaar gemaakt voor inwoners met een inkomen tot ruim boven het sociaal minimum. In Leidschendam-Voorburg zijn bijvoorbeeld een aantal regelingen beschikbaar tot 130% van het sociaal minimum.

Het kabinet stelt één centrale inkomensgrens. Alleen aan de hand van individuele omstandigheden hebben gemeenten de mogelijkheid om maatwerk te leveren en

HIEMSTRA & DE VRIES

extra inkomensondersteuning te geven. Naar verwachting wordt deze grens op 110% gesteld (dit is nog niet aangegeven door het kabinet). Dit zou betekenen dat gemeenten mensen met een inkomen hoger dan 110% van het sociaal minimum geen voorzieningen meer mag verschaffen vanuit het minimabeleid.

Ook deze voorgestelde wijziging zal betekenen dat de doelgroep die in aanmerking komt voor gemeentelijk minimabeleid zal krimpen. De consequentie hiervan is beperkt. Uit de gebruikscijfers van Leidschendam-Voorburg blijkt dat huishoudens met een inkomen tussen de 110% en 130% beperkt gebruik maken van de beschikbare voorzieningen. Het betreft hier in potentie een groep van minimaal 1300 mensen, uitgaande van de CBS cijfers (=1/3 van het totaal).

Verruiming bevoegdheden om kwijtschelding van belastingen te verlenen

Naast bovenstaande voorgenomen wijzigingen in de Wwb, heeft de Tweede Kamer op 29 maart 2011 een wetsvoorstel aangenomen dat provincies, gemeenten en waterschappen meer ruimte biedt om belastingen en heffingen geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden. Wanneer dit voorstel precies in gaat is nog niet bekend.

Gemeenten kunnen hierdoor straks (naast eigen regels voor de inkomenstoets) ook eigen regels vaststellen over de wijze waarop het vermogen wordt getoetst, tot een maximaal bedrag van de vermogensnorm in de Wet werk en bijstand. Verder staat in dit wetsvoorstel dat de regels voor het verlenen van kwijtschelding ook zullen kunnen gelden voor ondernemers. Het mag daarbij alleen gaan om decentrale belastingen die géén relatie hebben met de onderneming, om oneerlijke concurrentie te voorkomen. Dit laatste voorstel is per 1 april 2011 ingegaan.

C Selectie van vier voorbeeldhuishoudens

De betekenis van het minimale leid voor huishoudens is in dit rapport als voorbeeld uitgewerkt voor vier huishoudtypen:

- alleenstaande onder de 65 jaar;
- eenoudergezin (onder de 65 jaar) met een klein kind (3 jaar) en een schoolgaand kind (5 jaar);
- echtpaar (onder de 65 jaar) met twee schoolgaande kinderen (14-16 jaar);
- echtpaar boven de 65 jaar

De keuze is gemaakt op basis van de gemiddelde gezinssamenstellingen in de gemeente (belangrijkste doelgroepen en minimaal één huishouden boven de 65 jaar). Dit is weergegeven in onderstaande figuur.

TOTAAL	Alleen staand	1 ouder met kind(eren)	2 ouders met kind (eren)	2 pers. geen kinderen
tot 65	32% 1	14% 2	11% 3	11%
65+	25%	0 %	0%	7% 4

Figuur 1 verdeling type huishoudens en gekozen voorbeeldhuishoudens

D Landelijke voorzieningen waar minima recht op hebben

Als het inkomen van een huishouden lager is dan het sociaal minimum, dan wordt dit via toeslagen aangevuld tot het sociaal minimum. Daarnaast zijn er een aantal landelijke voorzieningen beschikbaar om burgers met een laag inkomen te compenseren voor specifieke kosten. Het uitgangspunt is dat huishoudens in staat zijn om rond te komen van een inkomen op het sociaal minimum dat is aangevuld met de verschillende (landelijke) voorzieningen.

Deze landelijke voorzieningen worden grotendeels verrekend via de Belastingdienst. Dit zijn:

- huurtoeslag: bijdrage in de huurkosten (deze toeslag heeft in 2006 de huursubsidieregeling vervangen)
- zorgtoeslag: bijdrage in de kosten voor de zorgverzekering
- kindgebonden budget: toeslag voor mensen met kinderen jonger dan 18 jaar (deze toeslag is de vervanging van de heffingskorting voor mensen met kinderen)
- kinderopvangtoeslag: toeslag voor mensen die gebruik maken van geregistreerde kinderopvang
- heffingskortingen zoals Algemene heffingskorting, Arbeidskorting (verrekend via loon) en Ouderenkorting (automatisch verrekend bij AOW).

Naast deze toeslagen en heffingskortingen via de Belastingdienst kunnen ouders en studenten via de Dienst Uitvoering Onderwijs (de vroegere Informatie Beheer Groep) een beroep doen op tegemoetkoming in de onderwijsbijdrage en schoolkosten en op studiefinanciering.

E Overzicht inkomsten en uitgaven bij huidig beleid

Hiervoor is gebruik gemaakt van de Minima Effecten Rapportage (MER) van Leidschendam-Voorburg zoals opgesteld door het NIBUD voor de gemeente. Dit zijn begrotingen voor minimahuishoudens, waarin zowel het inkomen is opgenomen als onvermijdelijke vaste lasten als huur, energie en boodschappen. Wat overblijft, noemen we het vrij besteedbaar inkomen. Dit is het bedrag dat minima beschikbaar hebben voor uitgaven zoals het lidmaatschap van een sportclub, abonnementen, vervoerskosten, vrijetijdsuitgaven, huisdieren, roken en zakgeld.

Om de consequenties van het minimabeleid zo duidelijk mogelijk weer te geven is op een aantal punten afgeweken van de cijfers zoals weergegeven in de MER. De volgende wijzigingen zijn aangebracht:

- Alle inkomsten uit minimabeleid zijn apart weergegeven. In de MER zijn inkomsten uit minimabeleid verwerkt in de weergegeven kostenposten (die zijn verlaagd). De kostenposten waar in de MER minimabeleid in is verwerkt zijn verhoogd met de inkomsten uit minimabeleid. Het gaat om de volgende kostenposten:
  - telefoon en internet;
  - school en studiekosten;
  - heffingen riool en afvalstoffen.
- Een uitzondering is de Collectieve Aanvullende Verzekering: deze is niet apart als inkomensbron verwerkt. Bij de uitgave voor verzekeringen is het tarief vanuit de MER gebruikt (inclusief een korting vanuit de Collectieve Aanvullende Verzekering).
- Uitgangspunt is dat de huishoudens 3 jaar een bepaald inkomen hebben. Dit resulteert bij het huidige beleid in een langdurigheidstoeslag op 100% sociaal minimum. De langdurigheidstoeslag is in de MER niet opgenomen.
- De MER gaat bij de regeling voor internetkosten uit van 20 euro per huishouden per maand. Wij gaan uit van het beleid van nu en rekenen met een vergoeding van € 25.
- Een aantal voorzieningen uit het minimabeleid, zoals de ooievaarspas en de bijdrage voor sport en culturele activiteiten voor de jeugd zijn in de MER niet verwerkt in inkomsten of (lagere) kosten. Deze hebben wij ook niet in de kosten verwerkt. Hierdoor is het totaal vrij besteedbaar inkomen in onze berekening hoger dan in de MER.
- Bij het echtpaar AOW met een inkomen van 130% sociaal minimum: de Minima Effecten Rapportage rekent met een netto inkomen van € 1877 per maand. Dit is hoger dan de door Leidschendam-Voorburg gehanteerde norm voor 130% van het sociaal minimum (€ 1805). Wij rekenen daarom met een netto inkomen van € 1804. We gaan er vanuit dat dit geen invloed heeft op de landelijke voorzieningen waar dit huishouden recht op heeft.

HIEMSTRA & DE VRIES

In de tabellen in deze bijlage is het totale overzicht weergegeven van de inkomsten en uitgaven bij het huidig beleid, voor zowel inkomens tot 100% Wwb als tot 130% Wwb. De bedragen zijn per maand.

De uitgaven die met een * zijn weergegeven, moeten betaald worden uit het vrij besteedbaar inkomen.

Inkomen op 100% sociaal minimum

	Alleenstaand	Eenouder 2 kind	2 volw. 2 kind	Echtpaar AOW
	tot 100%	tot 100%	tot 100%	tot 100%
INKOMEN ALGEMEEN				
Netto inkomen	€ 914	€ 1.174	€ 1.304	€ 1.387
Heffingskorting niet-werkgever	€ 0	€ 79	€ 0	€ 0
Kindgebonden budget	€ 0	€ 110	€ 154	€ 0
Kinderbijslag	€ 0	€ 130	€ 197	€ 0
Tegemoetkoming schoolkosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Zorgtoeslag	€ 61	€ 61	€ 129	€ 129
Huurtoeslag	€ 139	€ 139	€ 139	€ 142
<i>Totaal inkomsten landelijk</i>	<i>€ 1.114</i>	<i>€ 1.693</i>	<i>€ 1.923</i>	<i>€ 1.658</i>
INKOMEN REGELINGEN GEMEENTE				
Ooievaarspas	€ 4	€ 11	€ 15	€ 7
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	€ 29	€ 33	€ 33	€ 33
Langdurigheidstoeslag	€ 29	€ 37	€ 42	€ 0
Regeling Schoolkosten PO	€ 0	€ 9	€ 0	€ 0
Regeling Schoolkosten VO	€ 0	€ 0	€ 50	€ 0
Regeling internetkosten schoolgaande kinderen	€ 0	€ 0	€ 25	€ 0
Regeling computer schoolgaande kinderen	nee	nee	ja	nee
Bijdrage sport/culturele activiteiten jeugd	€ 0	€ 8	€ 17	€ 0
Categoriale bijstand duurzame gebruiksgoederen en abonnementen 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 58
Bijdrage sport/culturele activiteiten 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17
Vergoeding vrijwilligerswerk 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Chronisch zieken en gehandicapten verborgen kosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Inkomsten regelingen gemeente</i>	<i>€ 62</i>	<i>€ 99</i>	<i>€ 181</i>	<i>€ 115</i>
TOTALE INKOMSTEN	€ 1.175,50	€ 1.791,83	€ 2.103,92	€ 1.773,42
UITGAVEN				
Vaste lasten				
Huur of hypotheek	€ 348	€ 348	€ 348	€ 348
Gas en andere brandstoffen	€ 54	€ 71	€ 71	€ 59
Elektriciteit	€ 28	€ 57	€ 66	€ 46

HIEMSTRA & DE VRIES

Water	€ 8	€ 16	€ 21	€ 12
Heffingen rioolrecht en afvalstoffenheffing	€ 29	€ 33	€ 33	€ 33
Telefoon, kabel en internet	€ 49	€ 49	€ 49	€ 49
Verzekeringen ¹	€ 136	€ 139	€ 264	€ 249
School- en studiekosten	€ 0	€ 64	€ 75	€ 0
Contributies, lidmaatschappen en abonnementen	*	*	*	*
Vervoerskosten (abonnementen etc.)	*	*	*	*
<i>Vaste lasten</i>	€ 652	€ 777	€ 927	€ 796
Reserveringsuitgaven				
Kleding	€ 48	€ 101	€ 171	€ 96
Inventaris, onderhoud huis, tuin	€ 61	€ 103	€ 109	€ 97
Extra ziektekosten	€ 22	€ 32	€ 54	€ 44
Recreatie	*	*	*	*
<i>Reserveringsuitgaven</i>	€ 131	€ 236	€ 334	€ 237
Huishoudelijke uitgaven				
Voeding	€ 193	€ 309	€ 527	€ 329
Roken	*	*	*	*
Reiniging	€ 7	€ 10	€ 12	€ 9
Persoonlijke verzorging	€ 21	€ 41	€ 82	€ 41
Huisdieren	*	*	*	*
Diversen (postzegels, bloemen)	€ 18	€ 23	€ 26	€ 23
Strippenkaart, fiets	€ 13	€ 33	€ 50	€ 20
Zakgeld	*	*	*	*
<i>Huishoudelijke uitgaven</i>	€ 252	€ 416	€ 697	€ 422
TOTALE UITGAVEN	€ 1.035	€ 1.429	€ 1.958	€ 1.455
Over excl. gemeentelijk minimabeleid	€ 79	€ 264	-€ 35	€ 203
Over inclusief gemeentelijk minimabeleid	€ 141	€ 363	€ 146	€ 318

Tabel 7 overzicht inkomsten en uitgaven voorbeeldhuishoudens op 100% sociaal minimum

HIEMSTRA & DE VRIES

Inkomen op 130% sociaal minimum

	Alleenstaand	Eenouder 2 kind	2 volw. 2 kind	Echtpaar AOW
	tot 130%	tot 130%	tot 130%	tot 130%
INKOMEN				
netto inkomen	€ 1.188	€ 1.526	€ 1.695	€ 1.804
Heffingskorting niet-werkgever	€ 0	€ 261	€ 0	€ 0
kindgebonden budget	€ 0	€ 110	€ 154	€ 0
Kinderbijslag	€ 0	€ 130	€ 197	€ 0
Tegemoetkoming schoolkosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Zorgtoeslag	€ 61	€ 43	€ 103	€ 107
Huurtoeslag	€ 60	€ 139	€ 17	€ 47
<i>Totaal inkomsten landelijk</i>	€ 1.309	€ 2.209	€ 2.166	€ 1.958
INKOMEN REGULINGEN GEMEENTE				
Ooievaarspas	€ 4	€ 11	€ 15	€ 7
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Langdurigheidstoeslag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Regeling Schoolkosten PO	€ 0	€ 6	€ 0	€ 0
Regeling Schoolkosten VO	€ 0	€ 0	€ 35	€ 0
Regeling internetkosten schoolgaande kinderen	€ 0	€ 0	€ 25	€ 0
Regeling computer schoolgaande kinderen	nee	nee	ja	nee
Bijdrage sport/culturele activiteiten jeugd	€ 0	€ 6	€ 12	€ 0
Categoriale bijstand duurzame gebruiksgoederen en abonnementen 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bijdrage sport/culturele activiteiten 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Vergoeding vrijwilligerswerk 65+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Chronisch zieken en gehandicapten verborgen kosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Inkomsten regulingen gemeente</i>	€ 4	€ 23	€ 86	€ 7
TOTALE INKOMSTEN	€ 1.313	€ 2.232	€ 2.252	€ 1.965
UITGAVEN				
Vaste lasten				
Huur of hypotheek	€ 348	€ 348	€ 348	€ 348
Gas en andere brandstoffen	€ 54	€ 71	€ 71	€ 59
Elektriciteit	€ 28	€ 57	€ 66	€ 46
Water	€ 8	€ 16	€ 21	€ 12
Heffingen rioolrecht en afvalstoffenheffing	€ 29	€ 33	€ 33	€ 33
Telefoon, kabel en internet	€ 49	€ 49	€ 49	€ 49
Verzekeringen	€ 149	€ 152	€ 290	€ 255
School- en studiekosten	€ 0	€ 36	€ 75	€ 0
Contributies, lidmaatschappen en	*	*	*	*

HIEMSTRA & DE VRIES

abonnementen				
Vervoerskosten (abonnementen etc.)	*	*	*	*
<i>Vaste lasten</i>	€ 665	€ 762	€ 953	€ 802
Reserveringsuitgaven				
Kleding	€ 48	€ 101	€ 171	€ 96
Inventaris, onderhoud huis, tuin	€ 88	€ 104	€ 115	€ 70
Extra ziektekosten	€ 22	€ 32	€ 54	€ 44
Recreatie	*	*	*	*
<i>Reserveringsuitgaven</i>	€ 158	€ 237	€ 340	€ 210
Huishoudelijke uitgaven				
Voeding	€ 193	€ 309	€ 527	€ 329
Roken	*	*	*	*
Reiniging	€ 7	€ 10	€ 12	€ 9
Persoonlijke verzorging	€ 21	€ 41	€ 82	€ 41
Huisdieren	*	*	*	*
Diversen (postzegels, bloemen)	€ 18	€ 23	€ 26	€ 23
Strippenkaart, fiets	€ 13	€ 33	€ 50	€ 20
Zakgeld	*	*	*	*
<i>Huishoudelijke uitgaven</i>	€ 252	€ 416	€ 697	€ 422
TOTALE UITGAVEN	€ 1.075	€ 1.415	€ 1.990	€ 1.434
*OVER (voor andere uitgaven)	€ 234	€ 794	€ 176	€ 524
OVER INCLUSIEF GEMEENTELIJK MINIMABELEID	€ 238	€ 817	€ 262	€ 531

Tabel 8 overzicht inkomsten en uitgaven voorbeeldhuishoudens op 130% sociaal minimum

F Enquête Nieuwsbrief werk en bijstand

De Nieuwsbrief werk en bijstand wordt verzonden aan 1585 mensen.

Door de ambtelijke organisatie is begin dit jaar een mini-enquête gedaan om het gebruik van de Nieuwsbrief werk en bijstand te onderzoeken. De enquête is meegestuurd met de uitkeringsspecificatie (1429 x) en apart verzonden naar 65+ bestand (156 x) rond 20 januari 2011. Respons was 119 reacties = 7,5 %

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste uitkomsten weergegeven

vragen	Ja	Nee	totaal
Leest u de nieuwsbrief?	117	2	119
Vindt u de nieuwsbrief nuttig?	115	4 : 2 x nee 1 x soms 1 x -	119
Wilt u de nieuwsbrief digitaal ontvangen?	27	93	119

Tabel 9 overzicht inkomsten en uitgaven voorbeeldhuishoudens op 130% sociaal minimum

Er zijn 32 mensen die een opmerking hebben gemaakt. Deze variëren.

Positieve reacties: 6

Negatieve reacties: 1

Vraag of opmerking: 15

Op basis van deze enquête is eerder dit jaar besloten door te gaan met de nieuwsbrief.